

lózni” kezd, egy férfi oldalt és egy nő a színpad közepén árván marad. A férfi felnyitja a válaszfal ajtaját, lassan elindul elhagyott párja felé, közben valahová a messzeségbe – a katartikus hep-irendre vágyó néző azt gondolná, a közösen vállalt, megtalált út felé – mutat. De a férfi elhalad a nő mellett. Csak a színpad túloldalán felejtett kalapjáért jött vissza. A nő követi. A férfi venné a kalapját, és menne. Helyette a nőt veszi a nyakába. Megtalált közös út nincs, de a kölcsönösen elfogadott kapcsolat – bár a szereplőkön nem látszik a révbe érés boldogsága – rövid időre létrejött.

A *Szindbád* „táncos” koreográfia, de az előadás legszebb pillanatai a rendezői, színészi eszközökkel megkomponált lírai részekben bontakoznak ki. A nyolc táncművész tudása legjavát adva kitűnően teljesít. Nem ők tehetnek róla, de nem is a koreográfus, hogy a magyar kortárs táncnak nincs igazán lehangoló, technikailag bravúros, viszonylag egységes és szisztematikus oktatási rendszerben elsajátítható táncnyelve. Ennek hiányában az alkotók saját stílust és koreográfiai nyelvet próbálnak kialakítani. Horváth Csabának is egyéni mozdulatrendszere van, amely – a látottak alapján feltételezhető – frissítésre, ihletett továbbfejlesztésre, megújulásra vár. A *Médeia* és a *Szindbád* tanúsága szerint a rendező Horváth Csaba viszont nagyot lépett előre: letisztultabb, elmélyül-

tebb lett, kidolgozottan jeleníti meg a lényeges apróságokat. Rá tudja irányítani a figyelmet a fontos részletekre. Az ördög (és a kulcs az értelmezéshez) azokban rejtőzködik. Bármi legyen is az előadás címe.

## MÉDEIA

(Közép-Európa Táncszínház–Nemzeti Táncszínház)

JELMEZ: Benedek Mari. ZENE: kortárs válogatás. SZCENIKA: Pallagi Mihály. SZÍNPADKÉP: Horváth Csaba. DRAMATURG: Hegedűs Sándor. RENDEZŐ-KOREOGRÁFUS: Horváth Csaba.

ELŐADJA: Prepeliczy Annamária, Zarnóczai Gizella, Krámer György, Vati Tamás.

## SZINDBÁD (Közép-Európa Táncszínház–Bethlen Kortárs Táncműhely)

SZCENIKA: Kovács József. JELMEZ: Benedek Mari. SZÍNPADKÉP: Horváth Csaba. ZENE: Cserepes Károly. RENDEZŐ-KOREOGRÁFUS: Horváth Csaba. ELŐADJA: Fejes Kitty, Fodor Katalin, Szelőczey Dóra, Szent-Ivány Kinga, Bora Gábor, Katona Gábor, Rogácsi Péter, Vida Gábor.

HALÁSZ TAMÁS

# A mozdulat végpontjai

■ TÁNC TERÁPIA ■

Egy évvel Csoportterápia című táncjátékának bemutatóját követően Bozsik Yvette elkészítette a folytatást – már ha lehetséges folytatásról beszélni a táncművészet esetében. A Zsótér Bakkhánsnőjének arénaterét feldíszítve újrashasznosító koreográfus ezúttal ismerős szcénában gondolkodik, új alkotásában a Csoportterápia magas, patkó alakú, a színpadból izgalmas formát kihasító díszletfalát látjuk viszont. Ezúttal Bozsik saját maga korábbi, ismerős terében hozta létre új produkcióját. A Táncterápia egy sorozat második eleme – nem egyértelmű azonban, mi fűzi össze, rendeli egymás mellé a két munkát. Az új mű lényegében nem lép tovább a Csoportterápiához képest, inkább másfajta tükröt tart táncos és néző elé. Bozsik két terápiaja mozgásművészeti dolce vita, jókedvű, elgondolkodtató mű, levonható és levont tanulságokkal, mélyen emberi és mélyen érzelmi húrok pengetésétől kísértén. Míg a tavalyi munka a táncosokat lényegében önmagukkal, saját milyenségükkel, lehetőségeikkel és korlátaikkal, félelmeikkel és vágyaikkal szembesítette, addig az ideai bizonyos fokig „kozmosz” vált. Megjelenítette a test állapotának, művészetének távoli, társulaton, kortárs táncon túli végpontjait is.

A Táncterápia előzményéhez képest mélyebb, összefogottabb és jelentéstelibb munka. Mindkettő érzékelteti: alkotójuk a puritanizmus jegyében a tiszta táncra összpontosít – emiatt is jelentett különösen pikáns élményt a túlsorduló, agyondíszített, intenzív látványvilágával ható Bozsik-alkotás, a *Bacchanália*, mely sorrendben éppen a két, tárgyalt munka közt jött létre.

A Táncterápia egy létező gyógy módtól kölcsönözte címét. Ennek szakemberei, a mozgásterapeuták használhatatlannak hitt vétagokat, izmokat, ízületeket keltenek „életre”, görcsösen összerándult, irányíthatatlannak gondolt, merevvé vált tagokat tanítanak meg engedelmessé. Munkájuk során egyetlen aprócs-

ka változás, egy hirtelen tudatossá váló kicsi mozdulat, önálló lépés, fülön csipett és lereagált ritmus is könnyfakasztó boldogság forrásává válik. A nem mozgásszervi, hanem lelki sérültek számára is segítség a tánc: kimondatlan és kimondhatatlan érzések, felszabadító gesztusok bukhatnak ki, ha nem a szájból, akkor a mozduló testből. Félelmek, traumák oldódhatnak egy-egy merésznek szánt s ezerszer gyakorolva végre megvalósított mozdulat gyógyító hatására. Csodálatos mesterség a táncterapeutáé: egyik avatott mestere, Bóta Ildikó, a Bliss Alapítvány Táncceánia együttesének vezetője tanítványaival-pácienseivel, így Potoczky Gáborral (más napokon Puskássy Márkkal, illetve Bruckner Csabával vagy Gribunov Antonnal) maga is részese az előadásnak. Bóta és Potoczky a produkció szövetében önmagában álló (a Táncceánia estjéből átemelt és e darabba adaptált) betét-kettősét egy gumitestű virtuóz, Ritter Emőke artistamunkája ellenpontozza. Az utóbbi csodálatos hajlékonyságával eléri a testből kihozható „maximumot” – produkciója megkíséرتi a lehetetlent. A néző tárt szájával ámul, miközben borzongva követi a művésznő mozdulatait, agya minden merész parancsának engedelmessé tagyainak útját a térben. Potoczky Gábor testének minden egyes apró mozdulata heroikus küzdelem, roppant lelki erő gyümölcse. A kerekesszékből – segítséggel – felálló férfi estéről estére magát a csodát játssza el: felkel, és jár. Megkíséرتi visszavenni az uralmat nehezen engedelmessé tagjai fölött – és győz. Győz Ritter Emőke is: cirkuszból ismerős, krómlábas, üveglapos emelvényén – a maga lehetőségei és kiváló képességei szerinti – didaált arat, amint megérinti talpával a feje tetejét. Ahogy lélegzet-elállító pózban, egyetlen kézen egyensúlyozza magát. A produkció zárószakaszában egy-egy „mezei”, társulati táncos utánozza az egyszerű színén lévő Potoczky és Ritter mozdulatait. A külsőt,

a láthatót teszi magáévá. Állapotot ábrázol, a sérült és a virtuóz szerepébe helyezkedik.

A *Táncterápia* e két kiemelkedő betétől eltekintve tetszetős, dekoratív táncjáték. Nem mesél sokat, de nem is ígér ilyesmit. Tere a pandanddarab, a tavalyi előzmény formáit idézi, de annak hófehér felületei helyett sötét, szürkén meredő falak övezik. A mozgóképek ezúttal nem ezekre, hanem a padlóra vetülnek. Az előadás fénytervezője, Pető József ragyogó munkája nyomán életre kel a tér: változik, újabbnál újabb arcait mutatja. Kezdetben szó szerint is: a szereplők – leszámítva a mozgáskorlátozott művészt és partnerét, illetve az artistanót – egymás után lépnek elénk az ívesen forduló falba illesztett, rugalmas, szétnyitható szalagok közül. Premier plánban megjelenő, vetített fintorgó, nevetgélő arcuk a nézők számára fejjel lefelé látható a földön. A „bemutakozó” táncot egyesével-kettesével, saját, mozgó képükön járják az előadók. A patkó alakú játékkeret a fény sakktablaszerűen osztja bonyolult, izgalmas rendszerben használt négyzetekké. A precízen maszkolt fénycsóvák kijelölik és bevilágítják a színpadot. A felvezetés és a már említett össztánc által keretezett időben zajlik mindaz, amit tetszetősnek, dekoratívnak neveztem. Az erre a produkcióra kicsit megváltozott felállású Bozsik-társulat (mert itt van például a kitűnő Ertl Péter és Gombai Szabolcs, de nincs Vislóczy Szabolcs) összességében nívós munkát végez. A táncosok olykor-olykor kimondottan valomásszerű szóló- és kettős-töredékei lendületes össztáncba foglaltattak. Hála a Bozsik Yvette-tel gyakran dolgozó svájci komponista, Jean-Philippe Héritier ragyogó, lendüle-

Puskássy Márk és Bóta Ildikó



Köncz Zsuzsa felvétele

tes eredeti zeneművének, az üresjáratok, a ködlő pátosz pillanatai nem szembezők, bár a tánc minősége, érdekessége szintje ingadozik. A táncosközösség táncosközösséget játszik. Van pátosz és lendület, szilajság és révület, összetartás és távolodás, gyors egymásutánban sorakoznak érdektelen és ragyogó percek. Az előadás anyagába szöve taj-csi, modern táncabécé, a bozsiki stílus elemei. A *Táncterápia* intarziászerű építmény: vendégművészei és azok jelenléte inkább tekinthető műsorszámnak, mint valami nagy egész alkotóelemeinek. Szerepeltetésük megrendítő hatást ér el – pontosabban: eléri azt a hatást, amelyet Bozsik általuk kelteni akart. Az előadás erenye a vizuális egyszerűség, eszköztelenség, elegancia, amelyekkel az alkotó jobbára ügyesen él. A nyomtalanul múltó percek pedig nem tévesnek, hanem idő és igazi elmélyülés híján kidolgozatlanok, kibontatlanok tűnnek.

Bozsik Yvette – és ez nem tartozik szervesen a kritikához, de szó nélkül nem szívesen mennék el mellette – lényével, fellépésével, hírnevével egy új, jelentős lélekszámú közönségcsoportot szólított meg és barátkoztatott össze a kortárs táncsal. Új előadásának estjein nagyon fiatal – e közegeben jobbára láthatóan idegenül mozgó – nézők sokasága bukkant fel. Amit ők, a mind közismertebb Bozsik Yvette munkájára kíváncsi, azzal ismerkedő nézők ezúttal kaptak, az nívós és vállalható, mélyen emberi. Nem kicsi a táncos-koreográfusnó felelőssége, hogy egy ideje immár valódi tömegeket vonzva a parádézó vurstlitánc, a látványosság mögé bújó gondolatnélküliség helyett újra meg újra olyasmit adjon, aminek az értéket igénylő, fiatalokból álló közönség visszajáró vendége lehet.

#### BOZSIK YVETTE: TÁNCTERÁPIA (Trafó)

**ZENE:** Jean-Philippe Héritier. **TÉR:** Pető József és Eröss Tamás.

**FÉNY:** Pető József. **VIDEÓ:** Novák Erik. **AKROBATIKATANÁR:** Ritter Emőke, Bokor Aljona. **TAJCSI-MESTER:** Han Kui Yuan. **ETNOKOREOGRÁFIA:** Tokai Tibor. **KOREOGRÁFUSASSZISZTENS:** Blaskó Borbála.

**TÁNCOLJÁK:** Blaskó Borbála, Ertl Péter, Fülöp Tímea, Gombai Szabolcs, Halász Anna, Krausz Aliz, Lisztóczy Hajnalka, Tokai Tibor, Vati Tamás. **Artista:** Ritter Emőke.

Az előadásban részlet látható a BLISS Alapítvány Tánceánia együttesének produkciójából.

**KOREOGRÁFUS-TÁNCTERAPEUTA:** Bóta Ildikó.

**TÁNCOLJÁK:** Bóta Ildikó, Puskássy Márk/Bruckner Csaba/Potoczky Gábor/Gribunov Anton.